

I.

Zpráva o situaci v oblasti migrace ke dni 30. června 2016

Tento materiál byl vytvořen Ministerstvem vnitra v rámci plnění usnesení vlády ze dne 12. října 2015 č. 824, kterým se mění usnesení ze dne 29. července 2015 č. 621, o Strategii migrační politiky České republiky a Komunikační strategii České republiky k migraci. Členům vlády je zpráva předkládána každých 14 dní a poskytuje jim aktuální informace vztahující se k období uplynulému od předložení poslední zprávy.

1. Situace v České republice

Pokračující migrační vlna se i v druhé polovině června 2016 vyhýbá České republice, na jejím území jsou ve spojitosti s migrační krizí zjišťováni pouze jedinci či malé skupiny migrantů.

V období od 16. do 30. června 2016 bylo v České republice evidováno celkem 45 žádostí o mezinárodní ochranu. Nejvíce žádostí o mezinárodní ochranu podali státní příslušníci **Ukrajiny**, konkrétně 17 žádostí. Dalšími v pořadí byli žadatelé z Kuby (14), Sýrie (5) a Gruzie (3).

V rámci tranzitní nelegální migrace bylo od počátku posílených opatření vyhlášených dne 17. června 2015 do konce sledovaného období zjištěno **3 616 osob**. V období od 16. do 30. června 2016 bylo zjištěno **33 případů tranzitní nelegální migrace**. Mezi zjištěné jedince patřili občané Afghánistánu (14), Sýrie (11), Palestiny (3), Ukrajiny (2), Iránu (2) a Nigerie (1). K 31 zjištěním došlo v Jihomoravském kraji (konkrétně Břeclav, Starý Hrozenkov, dálnice D1), po 1 v Ústeckém kraji a v PS Zastávka u Brna. Ve sledovaném období bylo mezi příchozími zjištěno 5 žen a 11 dětí do 15 let.

V zařízeních pro zajištění cizinců pobývalo k 30. červnu 2016 celkem 132 osob. V ZZC Bělá pod Bezdězem bylo k tomuto datu zajištěno 58 jedinců, v ZZC Vyšní Lhoty 12 jedinců a v ZZC Drahonice 62 jedinců. Mezi hlavní zajištěné státní příslušnosti v českých ZZC momentálně patří **občané Afghánistánu (60), Ukrajiny (27), Sýrie (13), Vietnamu (6), Palestiny (3), Pákistánu (3) a Iránu (3)**. V současné době se v českých ZZC nachází 14 žen a 34 a mladistvých dětí (ZZC Bělá Jezová).

Za sledované období bylo propuštěno celkem 38 osob. Dublinská procedura se týkala 2 osob, readmise 0 osob, ke správnému vyhoštění došlo v 9 případech. Ve zbylých 27 případech došlo k propuštění do vnitrozemí.

2. Situace v Evropské unii

Členové Evropské rady přijali spolu s tureckým premiérem **18. března 2016 společné prohlášení**, ve kterém konkretizovali principy nového mechanismu spolupráce při řešení migrační krize. Všichni noví migranti, kteří po 20. březnu 2016 nelegálně vstoupí z Turecka na řecké ostrovy, budou vráceni do Turecka. Za každého Syřana, který bude vrácen do Turecka z řeckých ostrovů, bude jiný Syřan přesídlen z Turecka do EU (tzv. schéma 1:1). Součástí dohody je také urychlení procesu **vízové liberalizace pro Turecko** (do června 2016), příslib navýšené finanční pomoci Turecku o další 3 mld. EUR, závazek k otevření dalších kapitol v rámci přístupového procesu Turecka do EU a shoda na společném postupu při zlepšování humanitární situace uvnitř Sýrie.

Tato dohoda se obecně těší podpoře členských států EU a zatím přináší i konkrétní dílčí výsledky: dle statistik UNHCR se denní průměr nově příchozích migrantů z Turecka do Řecka stále pohybuje okolo hranice 50 osob, což znamená významný **pokles v porovnání s obdobím před prováděním dohody**. Počet deportovaných osob v rámci schématu 1:1 byl k 30. červnu celkem 468 osob (z toho

pouhých 31 Syřanů) - jedná se však pouze o dobrovolné návraty. Ke stejnému datu bylo dále navraceno 311 osob z Řecka do Turecka na základě bilaterální readmisní dohody. Provádění schématu komplikuje povinnost vyplývající z evropského azylového *acquis* posoudit žádost o azyl všech osob, které o ni na řeckých ostrovech požádají. Většina nelegálně přibývajících na řeckých ostrovech požádá o azyl, přičemž žadatele o azyl nelze vrátit do konečného vyřízení jejich žádosti (včetně odvolání). Cílem Řecka je zamítnat všechny žádosti jako nepřípustné s odvoláním na možnost žádat o mezinárodní ochranu dříve v Turecku (koncept bezpečné třetí země, resp. první země azylu). Přestože v červnu byly potvrzeny první druhoinstanční rozhodnutí řeckých orgánů posuzujících žádosti o azyl o nepřípustnosti některých jednotlivých žádostí, fakticky zatím **nedošlo k realizaci navracení jediného neúspěšného žadatele o azyl**. V rámci dohody bylo ke stejnému datu přesídleno 798 syrských uprchlíků z Turecka do členských zemí EU (nejaktivnější je Německo s 294 osobami a Švédsko s 264 osobami). Druhá hodnotící zpráva implementace dohody EU-Turecko z 15. června 2016 obecně ocenila pokrok v provádění dohody a apelovala na potřebu politického odhodlání všech zúčastněných stran pro zajištění funkčnosti. V současné době jedním z nejdiskutovanějších prvků dohody je vízová liberalizace, kdy Rada i Evropský parlament již jednaly o předloženém návrhu Komise, avšak neschválily jej. Problémem je stále nesplnění několika kritérií, kdy již nyní je jasné, že dohody nebude dosaženo v avizovaném termínu, tj. do konce června 2016.

Na začátku března 2016 došlo k fyzickému přehrazení hlavních cest na **západo-balkánské migrační trase** ve směru z Řecka dále do Evropy. Tato situace vytváří tlak na Řecko, na jehož území zůstává přes 50 tisíc migrantů (některé údaje uvádějí až 57 000 migrantů), z nichž řada je nadále v nelegálním postavení. EK v návaznosti na tuto situaci pravidelně vyzývá členské státy k relokacím, a další podpoře Řecka prostřednictvím vysílání expertů do aktivit agentur EASO a Frontexu v Řecku.

Důsledek omezení na západo-balkánské trase je možné sledovat též na **sílícím migračním proudu v centrálním Středomoří** (s Itálií jako vstupním bodem). Od začátku roku do 30. června UNHCR zaznamenala příchod celkem 70 097 osob. Nejpočetněji jsou zastoupeny národnosti ze subsaharské Afriky (zejména občané Eritrei, Nigérie, Gambie a Somálska) nikoli Syřané. Narůstající pohyb na této trase při snaze překonat Středozemní moře s sebou nese i velké oběti na životech, kdy od začátku roku do 26. června 2016 přišlo o život celkem 2467 osob. Součástí řešení tohoto fenoménu se mají stát nová partnerství s třetími zeměmi, tzv. kompakty, které Evropská komise představila ve svém sdělení dne 7. června 2016. Tento návrh obecně počítá s mobilizací všech dostupných politik a nástrojů ve prospěch řízení migrace mimo území EU. Mezi prioritní země v dokumentu zmíněné se řadí i mnoho afrických – zejména Libye, Egypt, Tunisko, Etiopie či země Afrického rohu – tzn. klíčové země pro zastavení nelegální migrace ze severní Afriky do Evropy.

Na začátku dubna vydala Evropská komise **sdělení k budoucímu fungování společné azylové politiky EU** (vč. dublinského systému). Klíčovým novým

strukturálním prvkem návrhu Komise je **trvalé zakotvení relokace¹ jako strukturálního prvku společného evropského azylového systému**. V návaznosti na své sdělení vydala 4. května EK návrhy novely dublinského nařízení, nařízení k databázi EURODAC, u kterého kalkuluje s posílením a rozšířením jeho účelu, a návrh nařízení posilujícího mandát evropské regulační agentury pro otázky azylu (EASO). Nejkontroverznějším je **návrh novely dublinského nařízení**, který zavádí uvedený koncept relokace jako trvalý prvek společného systému prostřednictvím tzv. mechanismu spravedlnosti. Tento mechanismus by měl být spuštěn pokaždé, kdy některý z členských států bude vystaven nepřiměřenému počtu žádostí o azyl (více než 150 % z referenčního počtu). Návrh počítá i s možností se relokací dočasně neúčastnit - za každou přidělenou osobu, jež by členský stát odmítl přijmout, by musel zaplatit solidární příspěvek ve výši 250 000 € státu, který kandidáta k relokaci přijme. Proti návrhu alokačního mechanismu se již několik členských států negativně vymezilo, konkrétně - ČR, Slovensko, Maďarsko, Polsko, Dánsko, Estonsko, Lotyšsko, Litva a Spojené Království.

Mezi dny 28. - 29. června se v Bruselu uskutečnilo pravidelné zasedání Evropské rady (ER) za přítomnosti předsedy vlády Bohuslava Sobotky. Mezi hlavní témata setkání (kromě výměny názorů ohledně výsledků britského referenda o vystoupení z EU; diskuse k zaměstnanosti, růstu a investicím) se zařadila migrace a vnější dimenze politik EU s ní související. V oblasti migrace se představitelé členských států EU zaměřili především na dvě nejfrekventovanější migrační trasy posledních let, kdy u západobalkánské ocenili dohodu EU-Turecko a její dosažené výsledky, ale zároveň upozornili na potřebu nadále pokračovat v úsilí k vytvoření udržitelného řešení. U stále více aktivní trasy v centrálním Středozeří zopakovali fakta, kdy stále majoritní počet osob na této trase jsou ekonomičtí migranti bez nároku na mezinárodní ochranu, a vyzvali k uzavření partnerství s jednotlivými zeměmi původu a tranzitu migrace (dle návrhu Komise). Na podporu tohoto přístupu by měly být mobilizovány veškeré příslušné nástroje a zdroje financování. Evropská rada proto vyzvala Radu, aby urychleně posoudila návrhy Evropské komise v tomto směru a prozkoumala možnosti financování iniciativy Evropské investiční banky v zemích jižního sousedství a západního Balkánu. Evropská rada rovněž vyzvala Evropskou komisi, aby do září tohoto roku předložila návrh plánu vnějších investic. V rámci vnějších vztahů se předsedové vyslovili k podpoře vlády národní dohody v Libyi, která je hlavním vstupním bodem pro migraci přes centrální Středomoří, a diskutovali o vzájemné spolupráci s generálním tajemníkem NATO.

Dále trvá dočasné znovuzavedení **kontrol na některých úsecích vnitřních schengenských hranic Francie do 26. července; Švédska a přidruženého Norska do 11. listopadu 2016; Dánska, Německa a Rakouska do 12. listopadu 2016**. Dne 4. května na základě zjištění, že Řecko stále nedokázalo adresovat závažné nedostatky

¹ relokací je míněna distribuce migrantů/žadatelů o azyl z míst prvního vstupu do dalších členských států EU na základě přerozdělovacího klíče/kvóty

při kontrole vnějších hranic, **EK vydala pozitivní doporučení na prodloužení kontrol na určitých úsecích daných hranic o dalších 6 měsíců.**

V druhé polovině roku 2016 se ujme předsednictví v Radě EU Slovensko, které nahradí dosavadní předsednickou zemi Nizozemsko. Udržitelná azylová a migrační politika je zařazena mezi hlavní témata předsednictví, kdy Slovensko chce v této oblasti – vést diskuse o nových návrzích Evropské komise (revize Dublinu, Eurodac, EASO), přijmout akční plán na integraci třetizemců, dále vyjednávat ohledně směrnice o modrých kartách, zasadit se o obnovení plné funkčnosti Schengenu a rádo by posílilo ochranu vnějších hranic prostřednictvím uvedení Evropské pohraniční a pobřežní stráže do praxe.

3. Relokace a přesídlování

3.1. Přesídlování - aktuální informace

V návaznosti na dobrovolný závazek České republiky a v rámci Evropského přesídlovacího schématu, plánuje Ministerstvo vnitra přesídlit v rozmezí od července 2015 do června 2017 celkem 400 uprchlíků z třetích zemí. **V rámci tohoto závazku Česká republika přijala již 52 osob** (20 Syřanů z Jordánska a 32 Iráčanů z Libanonu).

Jedním z opatření přijatých v rámci společné dohody EU a Turecka pro řešení migrační krize je také nový přesídlovací mechanismus syrských uprchlíků z Turecka do EU, a to především princip 1:1 (za každého Syřana, který bude vrácen do Turecka z řeckých ostrovů, bude jiný Syřan přesídlen z Turecka do EU). K přesídlování využijí členské státy primárně své dosud nesplněné závazky, jež učinily 20. července 2015 (aktuálně zbývá přesídlit do EU na základě tohoto schématu cca 18 000 uprchlíků), případně nevyužitou relokační kvótu – 54 000 osob.

Česká republika deklarovala připravenost podílet se na realizaci přesídlování syrských uprchlíků z Turecka do výše svého dobrovolného přesídlovacího závazku z 20. července 2015 – tj. 348 osob i v rámci svého poměrného dílu z dosud nerozdělené relokační rezervy – tj. cca 1 301 osob. V souladu se závěry Evropské rady bude Česká republika i nadále zdůrazňovat, že **nový mechanismus nesmí v žádném případě vést k novým závazkům pro Českou republiku v oblasti relokace a přesídlování.**

Česká republika deklarovala, že v rámci zahájení výše uvedeného přesídlovacího mechanismu **přijme, dle návrhu NL PRES, v následujících 4 měsících 88 syrských uprchlíků z Turecka.** Ministerstvo vnitra proto na konci dubna 2016 oslovilo UNHCR s žádostí o zahájení tohoto přesídlovacího programu, spisy k prvním 41 osobám obdržela ČR na konci června. Spisy těchto osoby byly zaslány k bezpečnostním prověrkám. Na zbylé spisy ČR stále čeká.

3.2. Relokace v rámci dočasných opatření ve prospěch Itálie a Řecka

Implementace relokací jak z Itálie, tak z Řecka zatím ve všech směrech stále vážne a samotná realizace je velmi pomalá. Spolu se Švýcarskem nabídlo volné kapacity k přijetí žadatelů o azyl **v rámci relokací již 24 členských států EU (s kapacitou přes**

7 500 osob), relokováno jich bylo pouze 2 787. Z Řecka bylo ke dni 30. června 2016 relokováno celkem **1 994 osob**. Za sledovanou druhou polovinu června 2016 došlo k relokaci **365 osob**, z toho **65 do Portugalska, 63 do Španělska, 43 do Finska, 42 do Nizozemska, 33 do Rumunska, 29 na Kypr, 28 do Irska, 28 do Litvy, 18 do Lotyšska, 8 do Estonska, 6 do Francie a 2 do Bulharska**. Relokace dalších cca **250 osob** do členských států EU jsou plánovány na první polovinu července 2016. **Z Itálie** bylo ke dni 30. června 2016 relokováno celkem **793 osob**. Za druhou polovinu června 2016 byly uskutečněny 2 relokace, konkrétně do **Portugalska** (relokováno 8 osob) a na **Kypr** (4). Dále se 1. července uskutečnila relokace čtyř osob do **Chorvatska**.

V rámci svého aktivního přístupu k řešení současné migrační krize, nabídla Česká republika dne 5. 2. 2016 **přijetí prvních 20 osob z Řecka a 10 osob z Itálie v rámci relokace**. Na základě ukončených bezpečnostních prověrek ČR rozhodla o přijetí 7 osob syrské národnosti z Řecka. Z výše uvedených 7 osob, které Česká republika indikovala z Řecka přijmout, však následně 3 osoby opustily zařízení, ve kterém na relokaci čekaly, aby se relokaci do České republiky vyhnuly. **4 zbylí žadatelé z Řecka dorazili do České republiky 25. dubna 2016**.

Dne 13. května oznámila Česká republika Itálii a Řecku připravenost přijmout dalších 10 osob z každého z těchto států. Nabídku konkrétních osob zatím ČR obdržela pouze od Řecka a v současné době se dokončují bezpečnostní prověrky. Od Itálie zatím ČR žádnou konkrétní nabídku neobdržela.

3.3. Implementace konceptu hotspots v Itálii a Řecku a plány na posílení azylových systémů těchto zemí

V Itálii je oficiálně funkčních 6 hotspotů (Lampedusa, Pozzallo, Trapani, Taranto, Augusta a Porto Empedocle). Řecko v současnosti disponuje 5 funkčními hotspoty (Chios, Lesbos, Leros, Samos a Kos).

V souvislosti s uzavřením dohody EU – TR se však významně změnila úloha hotspotů v Řecku – ty nyní slouží jako zajišťovací uzavřená centra, ze kterých budou všichni migranti vraceni zpět do Turecka (požádají-li o azyl, bude s nimi nejdříve vedeno azylové řízení).

Vzhledem k výše uvedené změně úlohy hotspotů v Řecku se také výrazně zhoršila bezpečnostní situace v těchto zařízeních. Ta se dotýká i bezpečnosti expertů vysílaných členskými státy, včetně expertů z České republiky. Migranti, kteří jsou v těchto zařízeních ubytováni, se proti svému nedobrovolnému držení v hotspotech bouří a ohrožují tak i bezpečnost vysílaných expertů členských států. Česká republika si vyžádala od Evropského azylového podpůrného úřadu (EASO), který vysílání expertů koordinuje, záruky, že bude bezpečnost expertů v hotspotech posílena – EASO následně přijalo řadu opatření, která vedla k výraznému posílení bezpečnosti.

V současné době je také zaznamenáván soustavný nárůst počtu migrantů, kteří vstupují do EU přes Itálii. Je tedy pravděpodobné, že Itálie bude muset přistoupit k dalšímu rozšiřování své sítě hotspotů.

V souvislosti s fungováním hotspotů v Itálii a Řecku a implementací dohody mezi EU a TR je v současné době **EASO k dispozici celkem 45 českých expertů. Aktuálně**

působí na žádost EASO 2 experti Ministerstva vnitra v Řecku a 2 experti v Itálii. Další vyslání se dle potřeb EASO připravují.

4. Integrace a komunikace

4.1. Nový Státní integrační program (SIP)

Vláda projednala a dne 20. listopadu 2015 schválila usnesení č. 954 **o SIP pro osoby s udělenou mezinárodní ochranou v roce 2016 a v letech následujících s platností od 1. ledna 2016.** Dne 2. 2. 2016 byla mezi Ministerstvem vnitra a Charitou ČR jako generálním poskytovatelem integračních služeb podepsána smlouva pro rok 2016. Podle usnesení vlády je až do konce roku 2018 dokončován asistenční integrační program pro osoby s udělenou mezinárodní ochranou, které vstoupily do programu do konce roku 2015. Jedná se o cca 300 osob.

Charita ČR předala Ministerstvu vnitra od začátku roku 2016 celkem 62 individuálních integračních plánů podle nových pravidel SIP a zajišťuje formou subdodávek integrační služby na místní úrovni. Mezi subdodavatele zatím patří Poradna pro integraci v Praze a Ústí nad Labem, Diecézní katolická charita Hradec Králové, In Báze, Arcidiecézní charita Praha, Oblastní charita Česká Kamenice, Diecézní katolická charita České Budějovice, Oblastní charita Teplice, Organizace pro pomoc uprchlíkům, BFZ – vzdělávací akademie, Farní sbor české církve evangelické Nové Město na Moravě, Charita Olomouc, Charita Svitavy, Diecézní charita Litoměřice, SIMI. Systém je navázán na integrační azylová střediska Správy uprchlických zařízení MV a finančně je program zajištěn výše uvedeným usnesením vlády. SIP se týká osob s udělenou mezinárodní ochranou, které přicházejí do České republiky spontánně nebo v rámci přesídlovacího a relokačního schématu. V současnosti se program týká 371 osob. Celkem se SIP v obou variantách doposud týká v tomto roce téměř 700 oprávněných osob.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy **vybralo nového poskytovatele bezplatného kurzu českého jazyka pro osoby s udělenou mezinárodní ochranou, a sice Agenturu Parole s.r.o.** Plošná výuka v integračních azylových střediscích i mimo ně probíhá od května 2016.

4.2. Analýza nálad veřejnosti a komunikační aktivity

V souvislosti s aktuální migrační situací probíhá pravidelné informování ve všech oblastech, souvisejících s problematikou migrace. Informační aktivity jsou cíleně zaměřeny na mediální výstupy – TV, rozhlas, noviny, časopisy, propagační materiály.